

"Halbuki, o cüz'î ihtiyar, o küçük iktidarı ile şu fırtınalı dünyada vücudunu idare edemiyor..." devamıyla izah eder misiniz?

"Halbuki, o cüz'î ihtiyar, o küçük iktidarı ile şu fırtınalı dünyada vücudunu idare edemiyor. Hayatına muzır mikroptan tut, tâ zelzeleye kadar binler taife düşmanları, hayatına karşı tehacüm vaziyetinde görür. Elîm bir korku dehşeti içinde, her vakit kendine müthiş görünen kabir kapısına bakıyor."

İnsanın iradesi cüz'îdir; yani insan bir anda ancak bir şey irade edebilir, iki şey irade edemez. Bir anda iki cümle düşünemez, bir anda iki yöne bakamaz... Öte yandan, insanın kudreti de bu cüz'î iradeye bağlı olarak bir anda iki iş göremez. Bu cüz'î ihtiyar ve bu küçük iktidara rağmen insanın hayatına hücum eden düşmanları binlercedir.

Böylece çaresizlik elemi içinde kıvranan insan, bir yandan da her an ölüme yaklaşmakta, kabre bakmaktadır.

Dersin baş kısmında *"İnsan Cenab-ı Hakk'ı tanımazsa ve O'na tevekkül etmezse"* denilmekle bu gibi elim elemelerin Allah'ı tanımamaktan ve O'na tevekkül etmemekten kaynaklandığı nazara verilmişti.

İnsan kendi cüz'î iradesiyle bir anda iki iş yapamadığı halde, onun sadece bedeninde sayılamayacak kadar çok iş bir anda ve birlikte görülüyor. İnsan olsun hayvan olsun bütün canlıların bedenlerinde, toprağın bütün zerrelerinde ve semanın bütün yıldızlarında had ve hesaba gelmez işleri birlikte yapan Allah'a iman eden insan, bütün elemelerinden kurtulur. Kendi iradesine bırakılan cüz'î işleri eksiksiz yerine getirdikten sonra Allah'a tevekkül eder, bütün düşmanlarına karşı O'nun rahmetine ve kudretine sığınır.